

רשומות

הצעות חוק

26 במאי 1976

1245

כ"ו באייר תשל"ו

צמוד

269

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 14), תשל"ו—1976

מתפרסמת בזה מטעם הממשלה הצעה לתיקון חוק לעידוד השקעות הון:

מכוא

החוק לעידוד השקעות הון נועד ליצור תנאים אופטימליים למשקיעי הון חוץ והון מקומי במפעלים שפעילותם נועדה להשגת מטרת החברה והכלכלה בישראל.

התיקונים המוצעים נובעים מהשינויים שחלו במשק הישראלי בשנים האחרונות והגסיון שנצבר תוך כדי עבודתו של מרכז ההשקעות הממונה על ביצוע החוק.

התיקונים דרושים כדי –

- (1) לתת תוספת עידוד להשקעות ליצוא ובאזורי פיתוח;
- (2) להתאים את מערכת ההטבות במיסוי לפי החוק לשינויים שחלו במיסוי על הכנסות אחרות במשק;
- (3) לעודד הסכון עסקי והשקעה מחדש של רווחי מפעלים הזוכים בהטבות במסגרת החוק;
- (4) להצמיד את ההטבות למשקיעי הון לביצוע בפועל של היצוא, במקום התניית ההטבות בהתחייבויות שנתברר שקשה לעקוב אחר ביצוען;
- (5) לפשט את הליכי אישור התכניות במרכז ההשקעות ולזרז הוצאת האישורים למשקיעים, ובכך להקל הן על המשקיע והן על מרכז ההשקעות.

חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 14), תשל"ו-1976

1. בסעיף 3(3) לחוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט-1959¹ (להלן – החוק העיקרי), תיקון סעיף 3 אחרי "השקעה" יבוא "של תושב חוץ".

2. במקום סעיף 9 לחוק העיקרי יבוא:

החלפת סעיף 9

9. (א) המינהלה תכלול בנוסף למנהל את החברים הבאים:

(1) מנהל רשות ההשקעות;

(2) נציג משרד האוצר, שתמנה אותו הממשלה;

(3) נציג משרד המסחר והתעשייה, שתמנה אותו הממשלה.

(ב) היו הדעות במינהלה שקולות, הכריע דעתו של המנהל.

(ג) חברי המינהלה יהיו גם חברי המועצה.

9א. לענין מתן אישור לתכנית שנושאה הוא בתחום טיפולו של משרד ממשלתי שאינו מיוצג במינהלה, יהיה חבר נוסף במינהלה נציג אותו משרד, שמינה אותו השר האחראי על המשרד.

חברים בלתי קבועים במינהלה

3. בסעיף 18 לחוק העיקרי, אחרי "לאשר" יבוא "עד יום כ"ה באדר תשמ"א (31 במרס 1981)".

דברי הסבר

בו מפעל פלוני המבקש אישור אינו משרד האוצר או משרד המסחר והתעשייה – לשתף במינהלה, לענין אותו אישור, נציג של אותו משרד.

סעיף 3 סעיף 18 לחוק העיקרי מורה לאמור:

"18. המינהלה רשאית, לפי שיקול דעתה, לאשר את התכנית שהוגשה לה או חלק ממנה. אם ראתה שביצועה עשוי לסייע להגשמתה של מטרת חוק זה, ושרצוי לעודד הגשמתה על ידי מתן אישור; תכנית או חלק ממנה, שאושרה כאמור, תהיה לתכנית מאושרת:"

מוצע כי סמכות המינהלה לתת אישורים תימשך עוד חמש שנים בלבד. לפני תום התקופה האמורה, ייבדקו הצרכים המשתנים ויוחלט אם יש צורך בהארכת התקופה לעידוד השקעות הון, ואם כן – מה תהיה מתכוונת.

סעיף 1 מוצע שלא לאפשר יותר למינהלה להכיר בהשקעות של תושבי ישראל כהשקעה מאושרת המזכה בשיעור נמוך של מס הכנסה; כתוצאה מהתיקון המוצע ניתן יהיה להעניק הטבות להשקעה בהוגו של מפעל או בנסך, כהשקעה מאושרת, רק אם היא השקעה של תושב חוץ.

סעיף 2 לפי הדיוק הקיים מורכבת מינהלת מרכז ההשקעות מתשעה חברים. הנסיון מלמד שמספר רב כל כך של חברים מסרבל את הדיונים וגורם לעיכוב באישור תכניות.

מוצע לצמצם את מספר חברי המינהלה ולהעמידו על ארבעה, ואם המשרד האחראי על התחום שיעסוק

1 ס"ח תשי"ט, עמ' 244; ס"ח תשל"ה, עמ' 166.

"אישור המנהל על פי הנחיות

19א. (א) המינהלה רשאית לקבוע הנחיות ותנאים לאישור ולשינוי של סוגי תכניות, למעט תכניות שנושאן הוא הקמת מפעל או הרחבתו, ומשעשתה כן רשאי המנהל, לאחר שנוכח כי נתמלאו ההנחיות והתנאים –

(1) לאשר תכנית;

(2) לאשר שינוי בתכנית שאושרה, בהסכמת חבר המינהלה שהוא נציג המשרד שנושא התכנית הוא בתחום טיפול;

ובלבד שלא יתן אישור לפי סעיף קטן זה לגבי תכנית שנושאה הוא השקעת הון בישראל במטבע חוץ, אלא אם הסכים לכך המפקח על מטבע חוץ.

(ב) לענין מתן אישור על פי סעיף קטן (א) יהיו למנהל הסמכויות המוקנות למינהלה על פי סעיף 19 ודינו של האישור יהיה כדין אישור לפי סעיף 18.

(ג) לא ראה המנהל לאשר את התכנית, יחזירנה למינהלה לדיון.

5. בסעיף 21 לחוק העיקרי, בפסקה (1), אחרי "למפעל מאושר" יבוא "למפעל להשכרת ציוד".

6. בסעיף 25 לחוק העיקרי –

(1) בסעיף קטן (א), במקום "לפי סעיף 85" יבוא "לפי סעיפים 19א או 85";

(2) במקום סעיף קטן (ב) יבוא:

"(ב) הערר יוגש לוועדה בת שבעה חברים שתהיה מורכבת מהמנהל ומששה חברים נוספים שימנוו השרים ויכול שיהיו חברי המועצה אך לא חברי המינהלה; הוועדה תדון בערר ותחווה דעתה עליו לשרים."

דברי הסבר

סעיף 4

סעיף 19א הקיים כותרתו "הנחיות לאישור תכנית להשקעה במטבע חוץ", והוא מורה לאמור:

"19א. המינהלה רשאית לקבוע הנחיות לאישור סוגי תכניות שנושאן הוא השקעת הון בישראל במטבע חוץ, והמנהל רשאי, בהסכמת המפקח על מטבע חוץ, לאשר תכנית אם היא ממלאה אחר ההנחיות שנקבעו, ודינו של האישור כדין אישור לפי סעיף 18; לא ראה המנהל לאשר את התכנית יחזירנה למינהלה לדיון."

במגמה להפחית מעומס העבודה המוטל כיום על המינהלה ולהחיש על ידי כך את הטיפול בתכניות המוראות לפנייה לדיון, מוצע להמשיך ולהעביר חלק מתפקידיה למנהל מרכז ההשקעות, והוא יפעל, בעניינים שיועברו לטיפולו, על פי הנחיות המינהלה.

סעיף 5

סעיף 21 לחוק העיקרי ענינו דין תכנית מאושרת, והוא מורה לאמור:

"21. המפעל או הנכס – לרבות הרחבתם – או ההשקעה או ההלוואה, או אותו חלק מהם, שביצועם הוא נושא תכנית מאושרת, יהיו:

- (1) למפעל מאושר או למפעל מוכר;
 - (2) לנכס מאושר;
 - (3) להשקעה מאושרת;
 - (4) להלוואה מאושרת;
- והכל כפי שפורש באישור."

התיקון המוצע יאפשר הענקת הטבות על פי החוק גם למפעלים שתכליתם היא להשכיר מכונות או ציוד למפעלים מאושרים.

סעיף 6

סעיף 25 לחוק העיקרי ענינו ערר על החלטה שנת המינהלה, והוא מורה לאמור:

"25. (א) מי שחולק על החלטות המינהלה בדבר בקשה

7. בסעיף 25א (א) לחוק העיקרי, אחרי "בית המשפט המחוזי" יבוא "תוך 60 יום מיום שנמסרה למערער הודעה על ההחלטה".

8. בסעיף 40א לחוק העיקרי -

(1) אחרי הגדרת "נכסי המפעל" יבוא:

"ציוד להשכרה" - מכונות וציוד אחר - למעט רכב מגועי פרטי כמשמעותו בפקודת התעבורה² - שהם בבעלותו של מפעל להשכרת ציוד, אשר בהתאם לתכניתו המאושרת הם מיועדים להשכרה למפעלים מאושרים או מוכרים והוכח למנהל כי -

(1) הם הושכרו לראשונה לתקופה של חמש שנים לפחות למפעל מאושר או מוכר, לפני תום התקופה לביצוע התכנית כפי שנקבעה בכתב האישור של אותו מפעל, ואילו אותו מפעל היה בעלם היה זכאי למענק השקעה בשלהם;

(2) ההשכרה היא בהתאם לתנאי האישור של המפעל להשכרת ציוד;

(3) בתכנית המאושרת של המפעל השוכר צויין שהוא ישכור מכונות או ציוד מן הסוג ששכר;

(4) המכונות או הציוד לא נמכרו, לא הושכרו ולא הושאלו לפני שהושכרו לראשונה כאמור בפסקה (1), ואם הובאו לישראל באישור המינהלה לענין זה כשהם משומשים - לא היה בהם שימוש קודם בישראל;

דברי הסבר

סעיף 7 סעיף 25א לחוק העיקרי מעניק זכות ערעור לבית המשפט המחוזי על החלטת המינהלה בדבר ביטול אישור או מענק שהושגו על יסוד הודעות כחובות. בסעיף לא נקבע מהו המועד להגשת הערעור. מוצע לקבוע כי המועד להגשת הערעור יהיה 60 יום מיום שהודע על החלטה.

סעיף 8 סעיף 40א לחוק העיקרי הוא סעיף ההגדרות של הפרק הששי, שענינו מענקים.

לפסקה (1): מענק בשל מכונות או ציוד ניתן כיום רק לבעל מפעל מאושר או מוכר. ישנם מקרים רבים שבהם היה עדיף למפעל, מבחינה כלכלית, לשכור ציוד מאשר לקנותו; אלא ששכירת ציוד, אפילו מגוף שכל עסקו הוא השכרת ציוד למפעלים מאושרים או מוכרים, איננה מזכה את בעל הציוד במענק, ודבר זה מתבטא כמוכרן במחיר שעל המפעל לשלם כאשר הוא שוכר את הציוד.

מוצע איפוא שחברה העוסקת בהשכרת ציוד למפעלים מאושרים או מוכרים, ואשר היא עצמה תזכה בשל כך לאישור, תהיה זכאית למענק בשל מכונות או ציוד המושכרים לראשונה למפעלים כאמור לתקופה של חמש שנים לפחות.

שהגיש לפי סעיף 17, או על החלטותיה לפי סעיפים 74, 75 (א), 75א או 275 (א) או על החלטות המנהל לפי סעיף 85, רשאי תוך ששים יום מיום שנמסרה לו הודעה על ההחלטה לערער עליה לפני השרים. הערר יהיה בכתב ויפורט בו הנימוקים.

(ב) הערר יוגש למועצה ויידון בוועדת משנה קבועה של שבעה חברים, שארבעה מהם אינם המינהלה. הוועדה תחווה דעתה על הערר לשרים.

(ג) השרים רשאים לאשר החלטות המינהלה או המנהל, לבטלן או לשנותן.

לפסקה (1): מוצע לאפשר לערור על החלטת המנהל שעה שהוא פועל על פי הנחיות המינהלה, שכן אילו היתה המינהלה עושה אותה פעולה ניתן היה לערור עליה.

(2): נראה כי אין זה רצוי שבערר על החלטות המינהלה יהיו שלושה חברי המינהלה בין שבעת חברי הוועדה. משום כך מוצע שרק יושב ראש המינהלה - הוא מנהל מרכז ההשקעות - יהיה חבר בוועדה שתדון בעררים ואילו החברים האחרים יכולים להיות בחלקם מבין חברי המועצה וחלקם מבחוץ, אך לא חברי המינהלה. מבנה זה על הוועדה הממליצה לשרים יבטיח דיון הפשי בערריהם על החלטות המינהלה.

² דיני מדינת ישראל, גוסס חדש 7, עמ' 173.

- (2) בהגדרת "בנין תעשייתי", במקום פסקאות (2) ו-(3) יבוא:
- "(2) כולו או עיקר שטחו, בשיעור שנקבע בכתב האישור, יושכר לראשונה למפעל מאושר, שהוא מפעל תעשייתי, אשר בתכניתו כלולה שכירת בנין כאמור ואשר טרם חלפו שמונה שנים מיום אישור התכנית שלו;
- (3) ההשכרה תיעשה תוך התקופה שנקבעה בכתב האישור;
- (4) הבנין או חלקו, אשר יושכר כאמור, לא יימכר, לא יוחכר ולא יושכר לפני שיושכר לראשונה כאמור";

(3) בסופו יבוא:

"מענק" – מענק השקעה או מענק יצוא.

תיקון סעיף 240 9. בסעיף 240 לחוק העיקרי –

- (1) כותרת השוליים תהיה "זכות למענק השקעה";
- (2) ברישה, אחרי "למענק" יבוא "השקעה";
- (3) בפסקה (1), אחרי "מפעל תעשייתי" יבוא "או מפעל להשכרת ציוד", ובמקום "שר האוצר, שר המסחר והתעשייה ושר הפיתוח" יבוא "השרים";
- (4) בפסקה (2), במקום "מכונות או ציוד" יבוא "טובין פטורים" ובסופה יבוא "או שייצרו כנכסי מפעל מכונות או ציוד כאמור, ובלבד שרשאים השרים לקבוע בצו כי המענק יינתן רק בשל מכונות או ציוד שיפרטו או לפרט את אלה שבשלהם לא יינתן מענק";
- (5) אחרי פסקה (2) יבוא:
- "(3) בעל מפעל להשכרת ציוד שרכש או ייצר ציוד להשכרה, שהוא בגדר טובין פטורים כאמור בסעיף 62(א),"
- (6) בסופו יבוא: "ובלבד שלא ישולם מענק השקעה בשל נכס פלוני יותר מפעם אחת."

ד ב נ י ה ס כ ר

ישכור המפעל את הבנין לכשייבנה, או כל הוכחה אחרת שתניח את דעתו של המנהל שהבנין יושכר למפעל תעשייתי, הוא יוכל לקבל את המענק לשיעורין בהתאם להתקדמות הבניה.

ל פ ס ק ה (3): מוצע לכלול בפרק הששי גם הוראות לענין מענק יצוא, בנוסף על מענק ההשקעה. היות ולא כל ההוראות שבפרק יחולו על מענק היצוא, מוצע להגדיר "מענק" כך, שיכלול את שני סוגיו. בהוראות שבפרק, רק כשמדובר במענק סתם הכוונה היא לכל אחד משניהם.

סעיף 9 סעיף 240 לחוק העיקרי מורה לאמור:

"זכות למענק
 240. למענק מאת המדינה לפי הוראות פרק זה ובכפוף לאמור בסעיף 94, יהיו זכאים –
 (1) (א) חברה שיש לה הון מניות;
 (ב) אגודה שיתופית שיש לה הון מניות;

ל פ ס ק ה (2): לפי פסקה (2) להגדרת "בנין תעשייתי" שבסעיף 240 לחוק העיקרי, כדי שבנין ייחשב כתעשייתי יש קודם כל להשכירו למפעל תעשייתי מאושר. לפי סעיף 140 הקיים – המועד לקבלת מענק, לגבי כל נכס פרט לבנין תעשייתי, הוא תוך 30 יום מיום שהוכח כי הוצאו ההוצאות לרכישת הנכס, ואילו המועד לקבלת מענק בשל בנין תעשייתי הוא תוך 30 יום מיום שהוכח שהבנין הושכר למפעל תעשייתי. תנאי זה מעמיד את בעל הבנין התעשייתי במצב קשה מזה של בעל נכס אחר הוכח אי למענק, שכן לגבי כל נכס אחר ניתן לקבל את המענק מיד בסמוך לרכישתו, גם אם לא התחילו להפעילו או להשתמש בו, ואילו לגבי בנין תעשייתי נדרש התנאי שהוא הושכר.

דבר זה גורם לבעיות מימון קשות, שהרי בעל הבנין התעשייתי נדרש לממן בכוחות עצמו את כל בניית הבנין לפי המוצע כאן ובסעיף 13 להלן, אם יוכיח בעל הבנין התעשייתי שיש לו הסכם עקרוני עם מפעל מאושר, שלפיו

- (1) כותרת השוליים תהיה "שיעור מענק השקעה";
- (2) בסעיף קטן (א), בפסקה (1), בסופה יבוא "ויכול שיהיה בשיעורים שונים לאזורי פיתוח שונים שייקבעו, ובמפעל להשכרת ציוד - מן המחיר המקורי של הציוד להשכרה, בהתאם לאזור שבו נמצא המפעל המאושר ששכר אותו לראשונה;
- (3) בסעיף קטן (ב), אחרי "לפי סעיף 140 ב(2) יבוא או (3)";
- (4) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
- "(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) (1) ו-(ב), יהיה המענק לגבי טובין פטורים כאמור בסעיף 62 (א), אשר בעל המפעל ייצר אותם באחוזים המפורטים בתוספת, ולגבי ציוד להשכרה כאמור - בהתאם לאזור שבו נמצא המפעל ששכר אותו, מן הסכום הנמוך שבין אלה:
- (1) מחיר העלות בתוספת ריווח סביר, ובלבד שהריווח לא יעלה על 15% ממחיר העלות;
- (2) המחיר מקונה ברצון למוכר ברצון של מכוונות או ציוד דומים שיוצרו בארץ, ואם אין ייצור מקומי או אין מחיר מקונה ברצון למוכר ברצון - מחיר היבוא של מכוונות או ציוד דומים."

דברי הסבר

השרים מתייחסת אך ורק לקביעה מה פירוש מכוונות או ציוד מתוצרת הארץ, וכי אין להם סמכות לקבוע לגבי איזה מכוונות או ציוד מתוצרת הארץ יינתן מענק ולאיזה לא יינתן. מוצע להבהיר שהשרים רשאים לקבוע גם לגבי איזה מכוונות וציוד מתוצרת הארץ יינתן מענק או לא יינתן.

ל פ ס ק ה (5): מוצע לאפשר מתן מענק השקעה גם בשל ציוד להשכרה.

ל פ ס ק ה (6): מהנוסח הקיים של הגדרת "נכסי המפעל" שבסעיף 140 וההוראה שבסעיף 140 הקיים, הקובעת שהמענק ישולם לאחר שיוכח כי המבקש עמד בהוצאות לרכישת הציוד או המכוונות, יוצא שבמקרים מסויימים יתכן שבשל נכס אחד יינתן מענק השקעה יותר מפעם אחת; דבר זה יכול לקרות כאשר בעל מפעל שקיבל מענק העביר את הציוד או המכוונות לבעל מפעל אחר עוד לפני שהתחיל להשתמש בהם. אמנם לפי סעיף 75 (א) לחוק העיקרי חייב בעל המפעל הראשון להחזיר את המענק, אך דבר זה עלול לקחת זמן רב ובינתיים חייבים לתת לבעל החדש מענק.

מכאן הסיפה המוצעת לסעיף 140.

סעיף 10 ל פ ס ק ה (2): סעיף 140 (א) (1) לחוק העיקרי קרי קובע לאמור:

(1) שותפות רשומה בערבון מוגבל שלפחות 95% מהגז הוא של חברה או של אגודה שיתופית -

שבבעלותן מפעל מאושר שהוא מפעל תעשייתי או בניה תעשייתי; ובלבד שאם המפעל הוא מכרה או מנועל אחר להפקת מחצבים, או מפעל לציבוד מחצבים שהופקו בישראל, טעון מתן המענק אישורם של שר האוצר, שר המסחר והתעשייה ושר הפיתוח;

(2) בעל מפעל מאושר או בעל מפעל מוכר שרכשו כנכסי מפעל מכוונות או ציוד כאמור בסעיף 62 (א) שהם מתוצרות הארץ, כפי שיקבעו השרים בצו באישור ועדת הכספים של הכנסת.

ל פ ס ק ה (3): "השרים" הממונים על ביצוע החוק הם שר האוצר ושר המסחר והתעשייה. תפקידיו של שר הפיתוח לענין מחצבים עברו לשר המסחר והתעשייה.

ל פ ס ק ה (4): א. לפי נוסח פסקה (2) שמוצע לתקנה, זכאים למענק לפיה רק בעלי מפעל מאושר או מוכר שרכשו את הציוד מתוצרת הארץ, והוא אינו מגיע למפעל כאמור שייצוי בעצמו את הציוד שהוא זקוק לו. מבחינה עניינית אין כל מקום לאבחנה זו ומוצע לבטלה.

ב. לפי הנוסח הקיים ניתן לטעון שסמכותם של

11. סעיפים 40 עד 140 לחוק העיקרי יסומנו 140 עד 40 ולפניהם יבוא:

40ה. למענק יצוא מאת המדינה יהיו זכאים בעל מפעל מאושר שהוא מפעל תעשייתי המייצא מתוצרתו בעצמו או על ידי אחר מטעמו, ובלבד שאם המפעל הוא מכרה או מפעל אחר להפקת מחצבים, או מפעל לעיבוד מחצבים שהופקו בישראל, טעון מתן המענק אישורם של השרים.

יזכות למענק יצוא

140. (א) מענק יצוא יינתן בהתאם לתמורה שנתקבלה בעד היצוא במטבע חוץ שהומר לפי שער החליפין הרשמי, וכשהזכאות היא בשל חלק ממפעל — בהתאם לתמורה שנתקבלה כאמור בעד תוספת היצוא; המענק יהיה באחוזים מן התמורה כאמור או בשיעורים שיקבעו השרים באישור ועדת הכספים של הכנסת, או לפי בסיס אחר שיקבעו השרים באישור כאמור, ורשאים לקבוע שיעורים שונים או סכומים שונים לפי ענפי יצוא ולפי האזורים שבהם מצוי המפעל, ובלבד שהסכום הכולל של המענק לא יעלה על 24% מערך ההשקעות שלהלן כפי שהכיר בהן המנהל:

שיעור מענק יצוא

(1) השקעות בנכסי המפעל בצירוף ההוצאות שהוציא בעל המפעל לפיתוח הקרקע;

(2) לגבי מפעל תעשייתי עתיר מדע — גם השקעות במחקר ופיתוח בהתאם לתכנית המאושרת; לענין זה "מפעל עתיר מדע והוצאות למחקר ופיתוח" — כפי שיקבעו השרים;

(3) לגבי מפעל ששכר ציוד להשכרה או בנין תעשייתי — גם השקעתו של המשכיר בציוד או בבנין לרבות ההוצאות שהוציא לפיתוח הקרקע.

(ב) המענק כאמור בסעיף קטן (א) יינתן בשיעורים שנתיים כמשך ארבע שנים מתוך שבע שנים המתחילות בשנה הראשונה להפעלת המפעל, ובהרחבת מפעל — המתחילות בשנה הראשונה להפעלת אותו חלק ממנו המזכה במענק, הכל בהתאם להיקף היצוא, אולם ניתן יהיה לקבל חלק מהמענק שלא נוצרה זכאות לקבלתו כארבע השנים כאמור, בשנה נוספת תוך שבע שנים.

דברי הסבר

המחיר המקורי של מכוונות או ציוד מתוצרת הארץ הוא מחיר העלות; בסיס זה לחישוב המענק מתאים למצב החוקי הקיים שבו ניתן המענק רק בשל רכישת המכוונות והציוד. אולם עם ההרחבה המוצעת, שלפיה יינתן מענק גם על ייצור עצמי של מכוונות וציוד, ומתוך רצון לתת מענק רק בגבולות מחיר עלות כלכלי, מוצע לשנות את הבסיס ולקבוע כי הוא יהיה מחיר העלות או מחיר השוק, לפי הגמוך שביניהם.

ל אור המגבלות הנובעות מהמקורות המצומצמים של השקעות במטבע חוץ, יש צורך ביתר סלקטיביות בעידוד ההשקעות. מענק היצוא המוצע נועד לרכז את המאמץ בעידוד השקעות אשר תפוקתן מיועדת ליצוא. המענק המוצע נועד להחליף את התחייבויות היצוא הניתנות כיום כתנאי לקבלת מעמד של

"(1) המענק לפי סעיף 40 ב(1) יהיה באחוזים המפורטים בתוספת מן המחיר המקורי של נכסי המפעל או של הבנין התעשייתי ומן ההוצאות שהוציא בעל המפעל לפיתוח הקרקע."

השיעורים קבועים בתוספת לפי האזור שבו מצוי המפעל המאושר. מכיון שמוצע לתת מענק גם למפעל המשכיר ציוד למפעלים מאושרים, מוצע לקבוע כי שיעור המענק ייקבע במקרה זה בהתאם לאזור שבו מצוי המפעל השוכר את הציוד.

ל פ ס ק א ו ת (3) 1 - (4): סעיף 140 ב(ב) גורה לאמור: "(ב) המענק לפי סעיף 40 ב(2) יהיה באחוזים מן המחיר המקורי של המכוונות או הציוד בשיעור שיקבעו השרים באישור ועדת הכספים של הכנסת, והוא ישתלם גם אם בעל המפעל זכאי למענק בשל אותם מכוונות או ציוד לפי סעיף 40 ב(1)."

(ג) השרים יקבעו כללים בדבר השיעורים השנתיים לתשלומי של המענק, בדבר התנאים להעברת זכות למענק שלא נוצלה בארבע השנים לשנה נוספת, ובדבר משמעותה של תוספת יצוא.

החלפת סעיף
140

12. במקום סעיף 140 לחוק העיקרי יבוא:

140. מענק יינתן לאחר שניתנו ערובות להנחת דעתו של המנהל בדבר הבטחת החזרתו על פי סעיף 75ב.

"ערובות

החלפת סעיף
140

13. במקום סעיף 140 לחוק העיקרי יבוא:

140. (א) מענק השקעה, למעט החלק שחשלומו עוכב על פי סעיף 40ט, ישולם לא יאוחר מששים יום לאחר התאריך שבו הוכיח בעל המפעל להנחת דעתו של המנהל, כי הוציא את ההוצאות לרכישת נכסי המפעל או הציוד להשכרה או לייצורם - ובייצור, גם את המחירים האמורים בסעיף 40 (ג) - וכן את ההוצאות שהוציא לפיתוח קרקע ולכניית בנין; ואולם אם הותנתה כניסת האישור לתקפו, ישולם המענק תוך ששים יום מיום כניסת האישור לתקפו או במועד הקבוע בסעיף קטן זה, לפי המאוחר. (ב) את המועד לתשלום מענק יצוא יקבעו השרים.

"מועד תשלום
מענק

תיקון סעיף
140

14. בסעיף 140 לחוק העיקרי, אחרי "הערובות הדרושות למתן מענק" יבוא "וכן כללים לעיכוב התשלום של חלק מהמענק שלא יעלה על שיעור מסוים ממנו, כפי שייקבע".

החלפת סעיף
143

15. במקום סעיף 143 לחוק העיקרי יבוא:

143. בעל מפעל מאושר שקיבל מענק השקעה בשל הוצאות לפיתוח קרקע, יזכה סכום המענק, לענין פחת על פי כל דין, מהמחיר המקורי

"פחת ופטור בשל
מענק לפיתוח קרקע

דברי הסבר

סעיף 14 סעיף 140 לחוק העיקרי (שיסומן, לפי המון צע, 140ט) דן בסמכויות המינהלה לקבוע כללים בדבר תשלום המענק והערובות הדרושות לשם כך, וזו לשונו:

"140. המינהלה רשאית לקבוע כללים לביצוע הוראות פרק זה, לרבות סדרי הגשת הבקשה למתן המענק, הפרטים שייכללו בבקשה, המסמכים שיצורפו אליה, הערוכות הדרושות למתן המענק, ובכפוף לאמור בסעיף 140 (לפי המוצע - 140ט) - גם המועדים בהם ישולם המענק, לשיעורין או בבת אחת."

הנסיון מלמד שרצוי לעכב חלק קטן מהמענק למקרה שמתברר בעת בדיקת הדו"ח הסופי בדבר ביצוע התכנית המאושרת שנפלו טעויות בחשבון וסכום המענק שנקבע גבוה מהמגיע. משום כך מוצע להסמיך את המינהלה לקבוע כללים בדבר עיכוב תשלומי של חלק קטן מהמענק עד שיוגשו כל המסמכים וייבדקו כל החשבונות.

סעיף 15 לפי התיקון שנעשה לסעיף 3 (ב) לפקודת מס הכנסה, בתיקון מס' 21 משנת תשל"ה, מענק הניתן לרכישת נכס שאין עליו פחת, רואים אותו כהכנסה חייבת. מהתיקון האמור יוצא שמענק לפיתוח

מפעל מאושר; הוא יינתן על סמך יצוא בפועל תוך תבונה בין מפעלים חדשים, שיקבלו מענק על כל היצוא שלהם, לבין הרחבות למפעלים קיימים, שיקבלו את המענק רק על תוספת היצוא. בכך יש תמריץ המלווה בביקורת שוטפת.

סעיף 12 סעיף 140 לחוק העיקרי מורה לאמור: "140. המענק יינתן לאחר שניתנו ערובות להנחת דעתו של המנהל בדבר הבטחת החזרת המענק על פי סעיף 75ב, ובלבד שלא תידרש ערובה העולה על סכום המענק."

ההגבלה שבסעיף זה (שיסומן לפי המוצע 140ט), של-פיה סכום הערובה שניתן לדרוש לשם הבטחת החזרתו של מענק אינו יכול לעלות על סכום המענק, איננה מאפשרת להבטיח את החזרת כל הסכומים שמקבל המענק עלול להצטרך להחזיר לאוצר; שכן עליו להחזיר את המענק בצירוף ריבית פיגורים, ובמקרים שבהם נתקבל המענק כתוצאה מהודעה כחבת בתוספת 100% מסכום המענק וריבית פיגורים. משום כך מוצע לבטל את ההגבלה.

סעיף 13 ראה דברי הסבר לסעיף 8, פסקה (2).

של הבנין העומד על הקרקע או מנכס אחר שלהוצאות האמורות יש זיקה אליו; המענק יהיה פטור ממס הכנסה.

תיקון סעיף 45 16. בסעיף 45 לחוק העיקרי -

(1) ברישה, המלים "עד ליום כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976) - יימחקו;

(2) בפסקה (1), בסופה יבוא "ובלבד שאם ההכנסה היא מהשקעה במפעל מאושר או בנכס מאושר, תתחיל תקופת ההטבות לגביה בשנה שבה היתה לראשונה הכנסה".

החלפת סעיף 47 17. במקום סעיף 47 לחוק העיקרי יבוא:

47. (א) חברה שהיא בעלת מפעל מאושר תהא חייבת על הכנסתה החייבת, שהושגה מאותו מפעל, במס חברות -

"המס על הכנסה ממפעל מאושר בתקופת ההטבות

(1) אם המפעל אושר עד יום כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976) - בשיעור שלא יעלה על 33% מאותה הכנסה;

(2) אם המפעל אושר אחרי היום האמור בפסקה (1) - בשיעור שלא יעלה על 40% מאותה הכנסה;

ותהא פטורה מכל מס אחר עליה.

דברי הסבר

רה ממס לפי כל דין איננה בנדר הכנסה חייבת. לפי זה יוצא, שמפעל מאושר אשר לבעלי המניות שלו אישרו את השקעתם במפעל כהשקעה מאושרת, כאשר הוא מחלק את כל ההכנסות שהיו לו בחמש השנים הראשונות - הוא מחלק הכנסה שאיננה הכנסה חייבת - שכן לפי סעיף 47 לחוק העיקרי היא פטורה ממס הכנסה. מפעל כזה גומר את תקופת ההטבות שלו לגבי הכנסתו ממפעל מאושר כחום חמש שנים, אך לאחר תיקון ההגדרה של הכנסה חייבת כאמור, תקופת ההטבות לגבי ההשקעה המאושרת של מקבלי הדיבידנד רק מתחילה כחום אותן חמש שנים, ובעל המניות יכול להמשיך ולקבל הכנסה פטורה לפי סעיף 46 לחוק העיקרי. ברור שלא זו היתה הכוונה בשעה שהוקק החוק העיקרי; זוהי תקלה הנובעת מתיקון פקודת מס הכנסה, ומוצע לתקנה על ידי הקביעה שתקופת ההטבות לגבי השקעה מאושרת תהיה זהה לתקופת ההטבות לגבי הכנסה ממפעל מאושר. בכך יימנע מתן פטור כפול.

סעיף 17 מוצע להחליף את סעיף 47 לחוק העיקרי, הקובע את ההטבות הקיימות במס הכנסה. הסעיף החדש יכלול גם את ההטבות הקיימות שימשו להול על מפעלים שאושרו לפני תחילת החוק המוצע וגם את ההטבות החדשות. השיעורים המוצעים של 40% מס חברות ו-15% על דיבידנד מטרם היא להקטין את הפער בין המיסוי על מפעלים מאושרים והכנסות אחרות

קרקע - שעליו אין בדרך כלל פחת - חייב במס, דבר שלא התכוונו אליו. מוצע לקבוע שניתן יהיה להפחית את המענק מעלות הבנין שהוקם על הקרקע, או מנכס אחר, לפי הענין, וכן לציין שהמענק יהיה פטור ממס הכנסה.

לפסקה (1): בסעיף 45 לחוק העיקרי, סעיף 16 הרישה ופסקה (1) מורות לאמור:

"45. הטבות לפי הסעיפים 46 ו-47 יינתנו לגבי השקעה, נכס או מפעל שביצועם הוא נושא לתכנית שאושרה עד ליום כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976), והן יינתנו:

(1) על הכנסה שהושגה בחמש השנים המתחילות מהשנה שבה היתה לראשונה הכנסה חייבת, ובלבד שלא עברו עדיין שנים עשרה שנה מהשנה שבה ניתן האישור ועשר שנים מן השנה שבה - לפי קביעת המנהל - הופעל המפעל או הוחל בייצור או שבה נשאו פרי לראשונה ההדרים, הגפנים או עצי הפרי, אלא שהמינהלה רשאית להסיר את הגבלת הזמן של שנים עשרה השנים ועשר השנים האמורות לגבי מפעלים חלוציים";

הגבלת התקופה למתן אישורים וכללה בסעיף 3 לחוק זה, המתקן את סעיף 18 לחוק העיקרי, ומשום כך אין מקום יותר לכלול את ההגבלה בסעיף זה.

לפסקה (2): לפני כשנה תוקנה הגדרת "הכנסה חייבת" שבפקודת מס הכנסה ונקבע בה שהכנסה הפטורה

(ב) (1) קיבל אדם דיבידנד, ששולם מתוך הכנסה כאמור בסעיף קטן (א) (1) שהושגה בשנת המס 1958 או לאחר מכן, יהיה פטור עליו מכל מס נוסף על המס ששולם על ידי החברה והוא הדין לגבי פירות השקעה המשתלמים על ידי חברה מתוך דיבידנד כאמור.

(2) קיבל אדם דיבידנד ששולם מתוך הכנסה כאמור בסעיף (א) (2) יהיה חייב עליו במס הכנסה בשיעור של 15%, והוא הדין לגבי פירות השקעה המשתלמים על ידי חברה מתוך דיבידנד כאמור.

(ג) יחיד או קיבוץ, שהוא בעל מפעל מאושר, יהא חייב על הכנסתו ודחיבתו, שהושגה מהמפעל המאושר במס הכנסה –

(1) אם המפעל אושר עד יום כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976) – בשיעור 35%;

(2) אם המפעל אושר אחרי היום האמור בפסקה (1) – בשיעור 40%;

והא פטור מכל מס אחר עליה.

18. בסעיף 55 לזוהק העיקרי –

תיקון סעיף 55

(1) פסקה (4) תסומן (5) ולפניה יבוא:

"(4) נכסים שהביא אתו כבואו לישראל או לאחר שהיה לתושב ישראל אך תוך התקופה שבה היה פטור מן החובה להציע מטבע חוץ לשר האוצר למכירה לפי החיקוקים האמורים בפסקאות (1) ו-(2), אם היו בבעלותו ערב היותו לתושב ישראל;

(2) בסופו יבוא:

(6) בסעיף זה, "מטבע חוץ" – לרבות מטבע חוץ כמשמעותו בסעיף 56 (2).

דברי הסבר

(1) השקעה מאושרת במטבע-חוץ כמשמעותה בסעיף 56, שהשקיע כשהיה תושב-חוץ, או לאחר שהיה לתושב ישראל והוא פטור מן החובה להציע לשר האוצר למכירה על פי תקנה 6 לתקנות ההגנה (כספים), 1941, מכוח סעיף 3 להודעת ההגנה (כספים) (פטור), תשכ"ה-1967;

(2) מטבע-חוץ שהעביר לישראל כדין כשהיה תושב-חוץ, או לאחר שהיה לתושב ישראל והוא היה פטור מן החובה להציע לשר האוצר למכירה על פי תקנה 6 לתקנות ההגנה (כספים), 1941, מכוח סעיף 3 להודעת ההגנה (כספים) (פטור), תשכ"ה-1967, או נכסים שרכש תמורת מטבע-חוץ שהעביר כאמור;

במשק, תוך כדי מתן תמריץ להשאיר את הרווחים בחברה.

כמו כן מוצע להשוות את המס של קיבוץ או יחיד, על הכנסה ממפעל מאושר, לזה החל על חברה שיש לה הכנסה כזאת, ולהחיל את ההוראה גם על הכנסות כאלה ממפעלים קיימים.

סעיף 18 סעיף 55 לחוק העיקרי ענינו פטור ממס עז-בון, והוא קובע לאמור:

"55. בשווי העזבון על מי שנפטר לאחר תחילת חוק זה, בין אם היה בעת פטירתו תושב-חוץ ובין אם היה תושב ישראל, לא ייכללו נכסים שהיו בבעלותו בעת פטירתו ושהוכח למנהל מס עזבון שהם –

19. אחרי סעיף 55 לחוק העיקרי יבוא:

"פרק שמיני 2: הטבות במס מעסיקים

א.55. בפרק זה תהא לכל מונח המשמעות שיש לו בחוק מס מעסיקים, תש"ה-1975.³ הנדרות

ב.55. מעסיק במפעל מאושר שהוא מפעל תעשייתי באזור שנקבע כאזור פיתוח א' - פטור ממס מעסיקים, ומעסיק במפעל כאמור באזור שנקבע כאזור פיתוח ב' - יהיה חייב במחצית המס. פטור והנחה ממס מעסיקים

ג.55. הטבות לפי פרק זה יינתנו - חקופת הטבות

(1) למפעל מאושר ולחלק מאושר במפעל מעורב כאמור בסעיף 74, שהופעלו עד יום כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976) - עד תום חמש שנים המתחילות בשנה שלאחר שנת ההפעלה;

(2) למפעל מאושר ולחלק מאושר במפעל מעורב שהופעלו לאחר היום האמור בפסקה (1) - לתקופה המתחילה בחודש ההפעלה ועד תום חמש שנים מהשנה שלאחר ההפעלה.

20. בסעיף 58 לחוק העיקרי, בסעיף קטן (א), בסופו יבוא "וכן תתיר המינהלה יבואם של מכוונות או ציוד המיועדים לשמש ציוד להשכרה, כמשמעותו בסעיף 40א, של מפעל להשכרת ציוד, בהתאם לתכנית המאושרת של המפעל". מיקון סעיף 58

דברי הסבר

סעיף 19 מגמתם העיקרית של הפטורים וההנחות ממס מעסיקים היא מתן תוספת עידוד למפעלים באזורי פיתוח, בדרך של מתן הטבות לגורם העבודה (במקום להון) והעברת הדגש במתן הסיוע משלב ההשקעה לשלב הביצוע בפועל.

סעיף 20, סעיפים 58 (א), 62 (א) ו-62א מורים לאמור: 21 ו-22 (2)

58. (א) המינהלה תתיר את יבואם של חמרי בנין, מכוונות וציוד אחר, או של כל חומר הדרוש לייצורם או להרכבתם, הכל כדרוש להקמת מפעל מאושר - או להרחבתו - בהתאם לתכנית המאושרת.

62. (א) טובין המיועדים להקמתו או להרחבתו של מפעל מאושר בהתאם לתכנית מאושרת - לרבות ציוד משרדי שנקבע בתקנות, אך למעט חמרי גלם ורכב מנועי פרטי כמשמעותו בפקודת התעבורה - פטורים מתשלום מסים עקיפים, אם יובאו לפי היתר שניתן על פי סעיף 58 או נרכשו בישראל והמינהלה נתנה לרוכש תעודת פטור מהמסים האמורים; "מסים עקיפים" לענין זה -

- (1) החלק מן המכס שלפי פקודת תעריף המכס והפטורים, 1937, העולה על 15%;
- (2) מס קניה לפי חוק מס קניה, תשי"ב-1952;

(3) נכסי מי שהיה לתושב ישראל לאחר יום ו' באייר תשי"ח (15 במאי 1948) והם היו בעת פטירתו מחוץ לשטח מדינת ישראל, אם היו בבעלותו ערב היותו לתושב ישראל או נרכשו כדין לאחר מכן בתמורתם או בתמורת פירותיהם של נכסים שהיו בבעלותו כאמור;

(4) נכסים שנרכשו במטבע-חוץ ושהמינהלה החליטה להעניק להם פטור לפי סעיף זה ובמידה שהחליטה.

ל פ ס ק ה (1): עולה המביא אתו מיטלטליו שיש לו, כגון חפצי בית, אינו זוכה בפטור עליהם - אך הוא יכול לזכות בפטור אם הוא מוכר אותם בחוץ-לארץ ומביא את תמורתם במטבע חוץ ורוכש בארץ אחרים במקומם. נראה כי אין בהחמרה זו הגיון ואין בה תמריץ לעליה. מוצע איפוא לבטלה, ולקבוע שהפטור יחול גם על נכסים שהעולה הביא אתו כשעלה או שהביא לאחר מכן אך הוכח שהיו בבעלותו לפני עלייתו.

ל פ ס ק ה (2): נהוג להתייחס למטבע ישראל, שנחבל מפדיון איגרות מדינת ישראל שהופצו מחוץ לישראל, כאל מטבע חוץ. מוצע לעשות כן גם לענין סעיף זה, כפי שנעשה בסעיף 56 (2) לחוק העיקרי.

³ ס"ח תשל"ה, עמ' 118.

פטור ממסים עקיפים
62. (א) בסעיף זה –
"טובין מיועדים" –

- (1) טובין המיועדים להקמתו או להרחבתו של מפעל מאושר בהתאם לתכנית מאושרת, לרבות ציוד משרדי שנקבע בתקנות;
- (2) מכונות או ציוד המיועדים לשמש ציוד להשכרה, כמשמעותו בסעיף 40א, של מפעל להשכרת ציוד, בהתאם לתכנית מאושרת, אם היה ניתן עליהם פטור לפי סעיף זה אילו היו בבעלותו של המפעל השוכר –

והכל למעט חמרי גלם ורכב מנועי פרטי כמשמעותו בפקודת התעבורה; "טובין פטורים" – טובין מיועדים שחל עליהם סעיף קטן (ב).

(ב) טובין מיועדים פטורים מתשלום מסים עקיפים, אם יובאו לפני היתר שניתן על פי סעיף 58 או ברכשו בישראל והמינהלה נתנה ליוכש תעודת פטור מהמסים האמורים; "מסים עקיפים" לענין זה –

- (1) החלק מן המכס שלפי פקודת תעריף המכס והפטורים, 1937, העולה על 15%;
 - (2) מס קניה לפי חוק מס קניה, תשי"ב-1952;
 - (3) בלוי לפי פקודת המלט, 1944;
 - (4) היטלים לפי תקנות שעת חירום (תשלומי חובה), תשי"ח-1958;
 - (5) מסים והיטלים לפי כל דין שיבוא במקום החיקוקים האמורים.
- (ג) תעודת פטור לפי סעיף זה יכולה להיות מותנית.

- (1) בנוסקה (1), במקום "אך לפני אישורה" יבוא "אך לא יאוחר משלושים יום לאדור אישורה";

דברי הסבר

(3) בעל המפעל המאושר הגיש בקשה להחזרת אותם מסים תוך שנה מיום אישור התכנית. הסעיפים המוצעים מרחיבים את תחולתן של התור-אות הקיימות בדבר מתן היתר לייבא מכונות או ציוד המיועדים להקמתו או להרחבתו של מפעל מאושר וב-דבר מתן פטור עליהם ממסים עקיפים, ומחילים אותן גם על ציוד להשכרה, אשר אם ייובא בהתאם להיתר מהמינהלה, ניתן יהיה לפטרו ממסים עקיפים, או להחזיר את המסים לגבי ציוד כאמור שנרכש בארץ וניתנה לגביו תעודת פטור.

הכוונה בהוראת סעיף 62א(1) היתה להחזיר סעיף 22(1) מסים עקיפים רק אם שולמו בתקופה שבין הגשת הבקשה לאישור המפעל לבין אישורו, וכאשר הטור-

- (3) מס בלוי לפי פקודת המלט, 1944;
- (4) היטלים לפי תקנות שעת חירום (תשלומי חובה), תשי"ח-1958;
- (5) מסים והיטלים לפי כל דין שיבוא במקום החיקוקים האמורים.

62א. מסים עקיפים כמשמעותם בסעיף 62 ששולמו על טובין כאמור באותו נוסף יחזירם מנהל המכס והבלוי, אם נתקיימו שלוש אלו:

- (1) המסים שולמו על טובין שרכש בעל המפעל או פדה מפיקוח רשות המכס אחרי הגשת הבקשה לאישור התכנית אך לפני אישורה;
- (2) הטובין היו פטורים מתשלום אותם מסים אלו נרכשו לאחר אישור התכנית;

(2) במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) בעל המפעל המציא אישור מהמינהלה שהיתה נותנת היתר לייבאם על פי סעיף 58 – או שהיתה נותנת תעודת פטור אם נרכשו בארץ – אילו נרכשו הטובין לאחר אישור התכנית";

תיקון סעיף 64 23. בסעיף 64 לחוק העיקרי, בסופו יבוא "בתוספת ריבית בשיעור של 22% מהם, מיום ששותררו מפיקוח רשות המכס או מיום שנרכשו, לפי הענין".

תיקון סעיף 64א 24. בסעיף 64א לחוק העיקרי, בסופו יבוא "ובתוספת ריבית בשיעור של 22% מהם, מיום ששותררו מפיקוח רשות המכס או מיום שנרכשו, לפי הענין".

25. אחרי סעיף 65 לחוק העיקרי יבוא:

65א. (א) השרים רשאים לקבוע כללים למתן מענק הישבון למפעל מאושר או למפעל להשכרת ציוד שרכשו ובין טובין פטורים כאמור בסעיף 62 (א) מתוצרת הארץ; המענק יכול שיהיה בסכום המסים העקיפים, במלואם או בחלקם, ששולמו על הטובין ששימשו לייצורם של הטובין שרכש המפעל, ויכול שיהיה בשיעורים שונים מהמסים ששולמו כאמור או מבסיס אחר, הכל בהתאם לסוגי המפעלים או סוגי הטובין.
(ב) לענין חוק זה דין מענק הישבון, לכל דבר וענין, כדין פטור ממסים עקיפים על פי סעיף 62.

דברי הסבר

שולמו המסים העקיפים שהיו חלים על הטובין בשעת יבואם או בשעת רכישתם בניכוי שלושה אחוזים לכל שנה שבה שימשו המבנים בהתאם לתכנית המאושרת.

כשמפעל קיבל פטור ממסים עקיפים ולאחר מכן גשלה ממנו הפטור והוא מתחייב בתשלום המסים, פירושו של דבר שלמעשה הוא השתמש בכספי המדינה במשך כל התקופה שמהיום שהיה צריך לשלם את המסים אי-לולא הפטור ועד לתשלומם בפועל; משום כך מוצדק לגבות ממנו ריבית בשל השימוש בכספי המדינה.

סעיפים לענין סעיף 65א המוצע: בסעיף 25 ו-32 160א לפקודת המכס מצויה הוראה בדבר הישבון של מכס על טובין ששימשו בייצורם של טובין של מפעל מאושר; מקומה של הוראה ספציפית זו הוא בחוק לעידוד השקעות הון. על כן מוצע להעביר את ההוראה לחוק העיקרי, אולם בשינוי שיקל מאוד על הביצוע ויגרום לכך שההקלה אכן תינתן למפעל המאושר ולא למי שמכר את הטובין מתוצרת הארץ למפעל. במקום הישבון למי שמכר למפעל את הטובין, יינתן למפעל המאושר מענק הישבון לכיסוי המסים העקיפים הגלומים בטובין שרכש. כמו כן מוצע להחיל לגבי מקרה זה את ההוראות האחרות המצויות בחוק העיקרי ביחס לפטור ממסים עקיפים, כגון ההוראה שבסעיף 23 לחוק

בין שעליהם שולמו המסים נרכשו בניסבות שהמינהלה היתה נותנת את ההיתרים הדרושים כתנאי לפטור ממסים עקיפים. כוונת התיקון היא להאריך במקצת את התקופה, משום שלעתים משלמים מסים בשל טובין כאשר עדיין לא יודעים שהבקשה אושרה ושאפשר כבר להצטרף טייד בהיתרים המזכים בפטור, וזאת משום שעובר זמן עד שדבר אישור בקשה מגיע לידיעת המפעל. יחד עם זאת, אין כוונה להסיר הנבלה זו כליל, ולאחר קבלת האישור יזקק המפעל להיתרים שהחוק מחייבם.

סעיפים 64 ו-64א לחוק העיקרי מורים 23 ו-24 לאמור:

"64. אין להשתמש בטובין שניתן עליהם פטור לפי סעיף 62, שלא בהתאם לתכנית המאושרת, אלא בהסכמה בכתב של מנהל המכס והבלו שניתנה לאחר התייעצות עם המנהל ולאחר ששולמו המסים העקיפים החלים על טובין כאלה, כאילו היו טובין שסעיף 141 לפקודת המכס, חל עליהם.

64א. מבנים שהוקמו מטובין שניתן עליהם פטור לפי סעיף 62, אין להשתמש בהם 10 שנים מיום גמר בנייתם אלא בהתאם לתכנית המאושרת שעל פיה הוקמו; אך רשאי מנהל המכס והבלו, לאחר התייעצות עם המנהל, להתיר בכתב את השימוש שלא בהתאם לתכנית, אם

מענק לתשלום
מסים עקיפים

66ב. (א) השרים רשאים לקבוע כי במקום פטור ממסים עקיפים או הוזר מסים עקיפים יינתן, למי שזכאי לפטור או החזר כאמור, מענק לוושלום מסים עקיפים; המענק יכול שיהיה בשיעור מהמחיר המקורי של הטובין כמשמעותו בסעיף 40א, כולו או חלקו, או לפי בסיס אחר, ויכול שיהיה בשיעורים שונים בהתאם לסוגי המפעלים או סוגי הטובין. (ב) יראו מענק לתשלום מסים עקיפים כמענק בשל רכישת נכס, הנתור ממס הכנסה, ויחולו הוראות סעיף 21 (ב) לפקודה. (ג) לענין חוק זה דין מענק לתשלום מסים עקיפים, לכל דבר ונניין, כדין פטור ממסים עקיפים על פי סעיף 62.

תיקון סעיף 74

26. בסעיף 74 לחוק העיקרי -

(1) בטעיף קטן (א), אחרי "התכנית המאושרת" יבוא "ומפעל שיש בו חלקים מאושרים שהוקמו כמועדים שונים", ובסופו יבוא "ואם יש בו מספר חלקים מאושרים - לגבי כל חלק בהתאם למועד שבו אושר";

(2) בטעיף קטן (ב) -

(א) במקום פסקה (1) יבוא:

(1) המינהלה תקבע את האופן שבו יחושב אותו חלק מהכנסתו החייבת של המפעל שיש לראותו כהכנסה חייבת של כל חלק מאושר; כל עוד לא קבעה המינהלה את אופן החישוב יראו כהכנסתו החייבת של חלק מאושר כלשהו, שיעור

דברי הסבר

לפי סוג המפעל - בהתאם לאחוז הטובין הפטורים הכ- לולים בהשקעה המאושרת ובהתאם לסוג הטובין והמ- כיבים שלהם; שכן ישנם טובין שבמחירם כלולים מ- כיבים שאין עליהם מסים עקיפים - תכנון וכדומה - מרכיבים שאותם צריך יהיה להפחית מערך הטובין לשם קביעת המענק.

מכיון שמדובר במפעלים מסוגים שונים ובמרכיבי מס מסוגים שונים מוצע לתת סמכות לקבוע בחקנות את השיעורים ואת ערכם של הטובין לענין חישוב המענק. השיטה המוצעת תגרום לפישוט, תמנע חיכוכים בין שלטונות המס לנישומים ותמנע אפשרות של ניצול החוק לרעה.

לסעיף קטן (ב): כיום, היות ויש החזר של המסים העקיפים אין הם נכללים בגדר מחיר מקורי ולא ניתן עליהם מענק; אותו דין צריך כמובן לחול על המ- ענק לכיסוי מסים עקיפים המחליף את החזר האמור. משום כך מוצע לקבוע שני דברים - שלא יראו במענק לכיסוי מסים עקיפים הכנסה רגילה, ושהמענק הזה יופחת מהמחיר המקורי לצורך חישוב הבסיס שלפיו ניתנים לפי הפרק הששי מענק ההשקעה והמענק ליצוא.

סעיף 26 סעיף 74 לחוק העיקרי קובע כי לפי היחס שבין החלק המאושר והלא מאושר של מפעל

העיקרי הקובעת שמפעל מוכר איננו זכאי לפטור ממסים עקיפים - אך ניתנת למינהלה סמכות להעניק בכל זאת את הפטור, וכגון ההוראות הקובעות חובת תשלום המסים העקיפים במקרה שנעשה שימוש שלא בהתאם לתנאי הפטור.

לענין סעיף 65 ב המוצע

לסעיף קטן (א): ההוראה המוצעת בדבר מענק לכיסוי מסים עקיפים מכוונת לפתור בעיות קשות שהת- עוררו בעבר, בעיקר ביחס לחמרי בניה למפעלים מאו- שרים. מקור הבעיה הוא בכך שהמפעלים אינם יודעים מראש את הכמויות המדוייקות של חמרי הבניה שהם יצרכו, ומשום כך מבקשים בדרך כלל היתרי יבוא - ומקבלים פטור ממסים עקיפים - לגבי כמויות גדולות מאלה שיצרכו. בדיקת הכמויות שנצרכו בפועל היא כמעט בלתי אפשרית; יש צורך להעזר לשם כך במומ- חים שונים שאף הם אינם יכולים להגיע לתוצאות מדוייק- קות. מצב זה מהווה מקור לחיכוכים בין שלטונות המס לבעלי המפעלים המאושרים, ואף פוגע בהכנסות המדינה.

משום כך מוצע לקבוע שהמפעלים המאושרים ישלמו את המסים העקיפים אך יקבלו מענק לשם כך. המענק יהיה בשיעור מההשקעה המאושרת; והשיעור ישתנה

מהכנסתו החייבת של המפעל כולו שהוא כיחס שבין שווי הנכסים הקבועים של המפעל באותו חלק מאושר לבין שווי הנכסים הקבועים של המפעל כולו באותו זמן; הפחת ינוכה לגבי כל חלק מהמפעל רק מההכנסה החייבת של אותו חלק ולגבי הנכסים שבו; היתה ההכנסה החייבת של חלק מאושר קטנה מסכום הפחת, ונותרה יתרת פחת מואץ, תותר יתרה זו לניכוי בשנים הבאות בזו אחר זו, כנגד ההכנסה החייבת של החלק המאושר;

בפסקה זו —

“פחת” — לרבות תוספת פחת במכסה הקבועה על פי כל דין;

“פחת מואץ” — מכסת היתר של הפחת שניתן לבקשו על פי סעיף 42 והתוספות עליו על פי כל דין;

(3) בפסקה (3), במקום “של שני חלקי המפעל” יבוא “של חלקי המפעל השונים”.

תיקון סעיף 75, 27. בסעיף 75 לחוק העיקרי —

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

“(א) ראה המנהל כי מי שקיבל אישור לא קיים הוראה מהוראות חוק זה או מהתקנות שהותקנו על פיו, או לא קיים את התכנית המאושרת, או תנאי מתנאי האישור, רשאי הוא לשלוח לבעל האישור הודעה מוקדמת על כוונתו להציע למינהלה לדון בהתליית האישור או בביטולו, לעתיד או למפרע; נמסרה הודעה כאמור רשאית המינהלה —

(1) לעכב הטבות ומענקים עד לכירור העניין;

(2) להתלות את האישור או לבטלו לעתיד או למפרע, אם על אף ההודעה לא קיים בעל האישור את ההוראות, התכנית או תנאי האישור כאמור; ומשעשתה כן, ישלם בעל

דברי הסבר

לפסקה (1): לפי החוק הקיים, בכדי שניתן יהיה להתלות אישור או לבטלו, צריכה המינהלה לדון בענין פעמיים — פעם אחת כדי להחליט ליש שיש להודיע לבעל המפעל על כוונתה לבטל את האישור או להתלותו ופעם שניה כדי להחליט לבטלו. מוצע להקל על המינהלה ולהעביר למנהל את הטיפול בשלב הראשון, דהיינו מתן הודעה על כוונה לבטל או להתלות.

לפסקה (2): כשמפעל קיבל פטור ממסים עקיפים ולאחר מכן גשלה ממנו הפטור והוא מתחייב בתשלום המסים, פירושו של דבר שלמעשה הוא השתמש בכספי המדינה במשך כל התקופה שמהיום שהיה צריך לשלם את המסים אילו לא הפטור ועד לתשלומם בפועל; משום כך מוצדק לגבות ממנו ריבית בשל השימוש בכספי המדינה. במקרים שבהם ביטול הפטור נובע מעבירה על הוראות החוק נראה כי יש להתמיר ולדרוש תוספת בשי-

מעורב, יש לייחס את הפחת לכל אחד מהחלקים של המפעל כאילו היה מפעל נפרד; זאת משום שהגורם של הפחת ביחס לכל חלק מהמפעל ניתן לזיהוי ברור. הסעיף מנוסח כך שהוא מתייחס רק למפעל מעורב שחלקו מאושר וחלקו אינו מאושר; אין בסעיף התייחסות למפעל שיש בו חלקים מאושרים שאושרו בתקופות שונות. מוצע לתקן את הסעיף כך שיתייחס גם לאפשרות כזאת.

מאז הוגדר המתח “פחת” שבסעיף 74 (ב), חוקקו דינים אחרים המעניקים זכות לפחת, וביניהם חוק עידוד התעשייה (מסים), תשכ”ט-1969, ותקנות שונות לניכוי פחת התחלתי, בלי שהדבר מצא ביטוי בחוק העיקרי.

לפי המוצע יכלול המונח “פחת”, כל פחת שניתן על פי כל דין; והמונח “פחת מואץ” יכלול גם תוספות על פחת זה.

האישור את האגרות, המסים ותשלומי התרבה האחרים שלג-
ביהם ניתנו ההטבות זולת אם קבעה שלא ישולמו או שישולמו
רק מקצתם; התשלום ייעשה במועדים שתקבע המנהלה, או
שיקבע המנהל בהתאם להנחיותיה";

(2) בסעיף קטן (ג), בסופו יבוא "או תוספת 20% מן הסכום שיש להחזירו,
לפי הגננה שביניהן".

תיקון סעיף 275

28. בסעיף 275 לחוק העיקרי -

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "לפי סעיף 240 ב(1) יבוא "כלשהו לפי חוק זה";
- (2) בסעיף קטן (ב), במקום "לפי סעיף 240 ב(1) יבוא "כלשהו לפי חוק זה",
אחרי "זו פירוק" יבוא "או קיבלה החלטה על פירוקה מרצון", אחרי "מתן צו
הפירוק" יבוא "או קבלת ההחלטה", ובסופו יבוא "זהו הדין ביחיד שניתן
עליו צו כינוס בכסים בהליכי פשיטת רגל";
- (3) בסעיף קטן (ג), במקום "30" יבוא "60".

תיקון סעיף 94

29. בסעיף 94 לחוק העיקרי -

(1) בסעיף קטן (א) -

- (א) ברישה, אחרי "מענק" יבוא "השקעה";
- (ב) בפסקה (1), במקום "יד בתמוז תשל"ז (30 ביוני 1977)" יבוא
"יד בניסן תש"ם (31 במרס 1980)";

דברי הסבר

סעיף 29 סעיף 94 לחוק העיקרי ענינו תקופת הזכות
למענק, והוא מורה לאמור:

"94. (א) הזכות למענק כאמור בפרק הששי נתונה
לבעל מפעל או לבעל בנין אם -

(1) קיבל אישור בין יום ד' בטבת תשל"א
(1 בינואר 1971) לבין יום כ"ט באדר ב'
תשל"ו (31 במרס 1976) וכיצע את התכנית
תוך התקופה שקבעה המינהלה בכתב האישור
אך לא יאוחר מיום י"ד בתמוז תשל"ז (30
ביוני 1977);

(2) הגיש בקשה לקבלת המענק לא יאוחר
מאשר שמונת-עשר חודש מיום שבוצעה התכ-
נית, אך לא יאוחר משה חדשים מיום כניסת
האישור לתקפו אם המינהלה דחתה את כניסת
תקפו של האישור לתקופה העולה על שמונת-
עשר חודש מיום גמר ביצוע התכנית.

(ב) לענין סעיף זה, ביצוע, לגבי מכונית וציוד -
כשהגיעו לתחום המפעל, ולגבי בניה ופיתוח קרקע -
סיומם למעשה.

לפסקה (1): א. לאור העובדה שמוצע בחוק זה
להוסיף מספר מענקים חדשים יש ליחד את סעיף 94,

עור של 20% מסכום המסים, אם סכום התוספת עולה
על ריבית הפיגורים.

סעיף 28 סעיף 275 לחוק העיקרי דן בביטול מענק
כאשר לא הוכח שנתמלאו הוראות החוק
והתקנות או שבוצעו התכנית לפי האישור. עד לתיקון
החוק בשנת 1971 היה מענק מסוג אחד בלבד והסעיף
הדן בביטול התייחס כמובן רק אליו; אולם עוד בתיקון
משנת 1971 הוסף מענק מיוחד בשל רכישת מכונית או
ציוד מתוצרת הארץ. ואילו סעיף ביטול המענק המשך
להתייחס רק למענק הכללי. עתה הוספו שלושה מענקים
חדשים: מענק יצוא, מענק לכיסוי מסים עקיפים ומענק
הישבון; ומשום כך נוצע להחיל את ההוראה שבסעיף
על כל המענקים, שהרי אם לא נתמלאו הוראות החוק
או לא בוצעה התכנית לפי האישור אין כל הצדקה
להשאיר מענקים אלה בידי מפר ההוראות.

סעיף קטן (ב) בא לאפשר נקיטת אמצעים מתאימים,
בשלב שעוד ניתן לעשות זאת, לגביית סכומי המענק
במקרה שניתן צו פירוק על חברה או אגודה שיתופית
שהן בעלות המפעל המאושר. הוראה כזאת דרושה גם
למקרה של פירוק חברה מרצון ולמקרה של פשיטת
רגל של יחיד.

(ג) פסקה (2) תסומן (3) ולפניה יבוא:
 "(2) קיבל אישור בין יום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976) לבין יום כ"ה באדר תשמ"א (31 במרס 1981) וביצע את התכנית תוך התקופה שקבעה המינהלה בכתב האישור אך לא יאוחר מיום ט' בניסן תשמ"ה (31 במרס 1985)";
 (2) בסעיף קטן (ב), אחרי "כשהגיעו לתחום המפעל" יבוא "לגבי ציוד להש" כרה - כשהגיעו לתחום המפעל השוכר".

החלפת התוספת 30. במקום התוספת לחוק העיקרי יבוא:

"תוספת"
 (סעיף 140)

שיעור מענק השקעה

מפעל באזור אחר	מפעל באזור פיתוח ב'	מפעל באזור א' פיתוח א'
5%	15%	30%

31. בסעיף 20 (ב) לחוק לעידוד השקעון הון (תיקון מס' 8), תשל"א-1971, בסופו יבוא "אם הגיש בקשה לקבלת המענק תוך שמונה-עשר חודש מיום שבוצעה התכנית, ואם המינהל הלה דחתה את כניסת האישור לתקפו עד אחרי שמונה-עשר חודש מיום גמר ביצוע התכנית - תוך ששה חדשים מיום כניסת האישור לתקפו או תוך ששה חדשים מיום פרסומו של חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 14), תשל"ו-1976, לפי המאוחר".

תיקון חוק לעידוד השקעות הון (תיקון מס' 8)

דברי הסבר

מתן מענק השקעה בשיעור אחיד למכונות וציוד ול- מבנים ופיתוח קרקע, נועד לפשט את תהליך מתן המענקים, תוך העלאת המענק באזור פיתוח א' והפחתתו באזורים האחרים.

שהתיחס עד כה למענק השקעה, בלי שכונה כך, לכינוי החדש שניתן לו.
 ב. פסקת משנה (ב) מאריכה את התקופה לביצוע תכניות שיזכו במענק את מי שקיבל אישור לפני 1 בינואר 1961. ההארכה היא בשלוש שנים.
 ג. פסקת משנה (ג) מותאמת להוראה הקובעת שהחוק המוצע יחול לגבי אישורים שניתנו בחמש השנים המת- חילות בשנת המס 1976.
 לפסקה (2): כשמדובר בציוד להשכרה נקבעות ההקלות בהתאם למקום שבו נמצא המפעל השוכר.

סעיף 30 בתוספת הקיימת נאמר כך:

"שיעור המענק כאחוזים"

מפעל מאושר	מפעל מאושר באזור פיתוח א'	מפעל מאושר באזור פיתוח ב'	מפעל מאושר אחר
30%	20%	15%	15%
20%	15%	10%	10%

31 סעיף התיקון שנעשה בשנת 1971 קבע שאח הב' קשה לקבלת מענק יש להגיש תוך שמונה עשר חודש מיום שבוצעה התכנית או לא יאוחר משה חדשים מכניסת האישור לתוקפו, כשכניסתו לתוקף נדר- חתה מעבר לתקופת שמונה עשר החודשים. תיקון זה חל רק לגבי אישורים שניתנו בין יום 1 בינואר 1971 לבין יום 1 ביולי 1975; בטעות לא נקבעת הוראה ברורה זו לגבי אישורים שניתנו לפני 1 בינואר 1971, ומוצע לעשות זאת עכשיו; שכן, ללא הוראה בענין זה, אין שום הגבלת זמן להגשת בקשה לקבלת מענק - דבר שאינו רצוי ואינו מתקבל על הדעת לאור התיקון שנעשה בומנו לגבי אישורים שניתנו לאחר אותו תאריך.

32 סעיף ראה דברי הסבר לסעיף 26.

4 ס"ח תשל"א, עמ' 40.

(1) סעיף 160א - בטל;

(2) בסעיף 160ג, במקום "בסעיפים 160 ו-160א" יבוא "בסעיף 160"

33. בחוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים), תשל"ד-1974⁶, בסעיף 1, בפסקה (1) בתיקון חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים) להגדרת "הכנסה מוטבת", במקום "סעיף 47 (א) (1) או (ב) (1)".

34. תחילתו של חוק זה ביום א' בניסן תשל"ו (1 באפריל 1976).

35. מי שהגיש ונקשה לאישור תכנית עד יום כ"ט באדר ב' תשל"ו (31 במרס 1976) והאישור ניתן לו לאחר היום האמור, יהא זכאי לבחור בהטבות, לרבות מענק השקעה, לפי חוק זה או לפי החוק העיקרי לפני תיקונו בחוק זה.

36. מי שלפני תחילתו של חוק זה ביקש וקיבל מענק לתשלום מסים עקיפים במקום פטור או החזר מסים עקיפים, יראו את המענק כאילו ניתן כדין במקום פטור או החזר כאמור.

דברי הסבר

סעיף 35 מטרתה של הוראת המעבר, המאפשרת בחירה בין ההטבות שלפי החוק העיקרי לבין אלה שלפי התיקון המוצע, היא להקל עם אלה שהגישו כבר בקשות לאישור מפעל, אך טרם קיבלו אותו בגלל עיכובים אדמיניסטרטיביים.

סעיף 36 עם תחילת הדיונים בנושא המענק לכיסוי מסים עקיפים, ולאור העובדה שהתיקון המוצע מפשט מאד את הטיפול בענין זה ומתוך אמונה שהתיקון אכן יאושר, החל מרכז ההשקעות לאפשר לבני עלי מפעלים מאושרים לבחור בין החזר מסים עקיפים או פטור מהם לבין מענק לכיסוי המסים העקיפים שישלמו.

כדי למנוע את הצורך בהחזר מענק כזה שניתן בעבר, ובעקבותיו את הצורך שבחזיב בתשלום המסים העקיפים ובהחזרתם לאחר מכן, מוצע לתת להוראות בדבר המענק תוקף למפרע לגבי מי שבחר בו.

סעיף 33 חוק מילווה בטחון (מפעלים מאושרים), תשל"ד-1974, מחייב כיום בתשלום מילווה רק על "הכנסות מוטבות", שהעיקרית שבהן היא הכנסה שחל עליה סעיף 47 לחוק עידוד השקעות הון, והאחרות הן הכנסות שיש עליהן פטורים לפי חוק החברה לישראל וחוק לעידוד השקעות (חברות עתירות הון).

חייב בלעדי זה במילווה מקורו ברפורמה שנעשתה בשנת 1974, שבה הופחת הנטל הכולל של מסים ותשלומי חובה על הכנסות ששיעורי המס עליהן היו גבוהים ביותר ולא נמצאה אז הצדקה לפטור מחובת המילווה הכנסות מוטבות.

עתה, עם הפחתת הפער שבין המיסוי על הכנסות רגילות לבין המיסוי על הכנסות מוטבות, שוב אין מקום לחייב הכנסות אלה במילווה, שכן המס המוצע בחוק זה הוא 40% והוא זהה עם השיעור הקיים היום: 33% מס חברות בתוספת 7% מס - תחליף מילווה בטחון, או, בחירת החייב במס - 33% מס בתוספת מילווה. משום כך מוצע שלא לחייב במילווה בטחון - הכנסה שחל עליה סעיף 47 לחוק העיקרי.

⁵ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 3, עמ' 39.
⁶ ס"ח תשל"ד, עמ' 67.

